

# Martin Heidegger

## O BISTVENI RAZLIKI GRŠKE IN NEMŠKE TUBITI

Profislovna notrina pridanege in zadanege.<sup>1</sup>

»Ničesar se ne naučimo teže kakor prosto rabiti nacionalno. In kot verjamem, je za nas izvorno prav jasnost prikaza tako naravna kakor za Grke ogenj z neba. Prav zato jih bo prejkone treba **prekositi** v lepi strasti, ki si si jo udržal tudi Ti, kakor pa v homerski pričujočnosti duha in dāru prikazovanja.

293

Zveni paradokсно. Vendar to zatrjujem še enkrat in Ti prepuščam v preskus in rabo: lastnostno nacionalno bo ob napredovanju oblikovanja [Bildung] čedalje neznatnejša odlika. Zato so Grki manj mojstri svetega patosa, saj jim je bil prirojen, nasprotno pa so, od Homerja dalje, izjemni v daru prikazovanja, ker je ta izredni človek imel dovolj polno dušo, da je za svoje Apolonovo kraljestvo uplenil **junonsko treznost** in si tako resnično prisvojil tuje. Pri nas je obrnjeno. Zato je tudi tako nevarno, če si umetniška pravila abstrahiramo edinole in zgolj od grške izbornosti. Dolgo sem delal na tem

<sup>1</sup> MARTIN HEIDEGGER, HÖLDERLINS HYMNEN »GERMANIEN« UND »RHEIN« (WS 1934/35), HGA 39, § 24 B : *Der Wesensgegensatz des griechischen und des deutschen Daseins. Widerstreitende Innigkeit des Mitgegebenen und Aufgegebenen*, str. 290–294.

---

*in zdaj vem, da razen tega, kar mora biti pri Grkih in tudi nam najvišje, namreč živo razmerje in poslanstvo, z njimi pač ne smemo imeti ničesar enakega. Toda lastnega se moramo prav tako dobro naučiti kot tujega. Zato so Grki za nas nepogrešljivi. Le da jim ravno v našem lastnem, nacionalnem, ne bomo prišli blizu, ker je, kot rečeno, svobodna raba lastnega najtežja.»<sup>2</sup>*

Podrobni razlagi se moramo tu odpovedati. Treh reči pa ne moremo preskočiti, omenimo jih na kratko:

1. Bistveni pogled pesnika vidi bistvo grške tubiti v bistvenem nasprotju s tubitjo Nemcev. Pesnik ima oči za te bistvene odnose, ker bit [Seyn]<sup>3</sup> v celoti izkuša iz temelja nuje. K bistvu zgodovinske tubiti spada: prvič, prizadetost od biti v celoti, drugič, zmožnost dojetja biti v učinkujočem prikazu bivajočega. Prizadetost: »ogenj z neba«, zmožnost dojetja: »jasnost prikaza«.

Oboje je vsakemu za zgodovino določenemu narodu dodeljeno različno, a vedno tako, da je eno pridano (so-dano: Mitgift), drugo pa zadano – da si ga izbori. Zgodovinsko usodo, to pridano, »nacionalno«, je treba venomer preobrazati v zadano: »prosta raba nacionalnega«, tj. ustvarjanje prostora, v katerem se nacionalno lahko prosto udejanji v zgodovino. Nacionalno samo na sebi ni nič ali pa je le kaj navzočega, nikakršna zgodovina, toda nacionalno – pridano – je nujen, četudi ne zadosten pogoj zgodovinskega bivanja, tj. proste rabe nacionalnega. A ta je »najtežja«. Primerjaj IV, 264:

*misliš      k demonu*  
*naj gre,*  
*Kot takrat? Hoteli so namreč osnovati*  
*kraljestvo umetnosti. Pri tem pa*  
*so preskočili domovinskost [das Vaterländische]*

---

<sup>2</sup> FRIEDRICH HÖLDERLIN, PISMO CASIMIRJU ULRICHU BÖLLENDORU (4. DECEMBER 1801), HÖLDERLIN, SÄMTLICHE WERKE, BESORGT DURCH NORBERT V. HELLINGRATH, druga izd., BERLIN 1923, V, 319.

<sup>3</sup> Heideggrovo besedo »Seyn«, ki nastopa v celotnem besedilu, ves čas zapisujemo običajno, kot bit, čeprav moramo opozoriti, da je Heideggrova distinkcija v zapisovanju scveda pomembna. To velja tudi za zapis drugih besed, npr. Seyende.

---

---

*in klavrno je propadla  
Grčija, najlepša.  
Verjetno ima drug  
smoter zdaj.<sup>4</sup>*

Grkom je pridana: vzburljiva bližina ognju neba, prizadetost od sile biti [Gewalt des Seyns]. Zadana jim je vezava nevezanega v izboritvi dela [Werkes], dojemanje, upostavljanje, Zum-Stand-bringen.

Nemcem je pridana zmožnost dojemanja, pripravljanje in načrtovanje področij in računanje, urejanje, vse do organiziranja. Zadana jim je prizadetost od biti.

Kar je za vsak narod najtežje – >nacionalno v svoji prosti rabi< – si izborimo le, če se borimo za to, kar je vsakokrat zadano, tj. za udejanjenje pogojev možnosti proste rabe. V tem boju, in le v njem, doseže zgodovinski narod svoje najvišje. Ker je bila Grkom zadana prosta raba strasti za prevladovalno [das Überwältigende], jim je zato v tem boju padlo pred noge njihovo najvišje, uskladitev biti v sklad dela (primerjaj PS 1936: FÜGUNG UND SYSTEM<sup>5</sup>). Nasprotno bo nam postalo najvišje, če obdarovanost [Mitgift] z zmožnostjo dojemanja udejanjimo tako, da se bo dojemanje vezalo, določevalo in uskladilo v sklad biti [sich fügt der Fuge des Seyns], če se le zmožnost dojemanja ne bo sprevrgla sebi v namen in se izgubila v lastni zmožnosti. Samo to, kar je treba izboriti in kar je izborjeno, pa ne le to lastno, je zagotovitev in

<sup>4</sup> *meinst du zum Dämon  
Es solle gehen  
Wie damals? Nemlich sie wollten stiften  
Ein Reich der Kunst. Dabei ward aber  
Das Vaterländische von ihnen  
Verstäumet und erbärmlich gieng  
Das Griechenland, das schönste, zu Grunde.  
Wohl hat es andere  
Bewandtniss jez.*

<sup>5</sup> SCHELLINGS ABHANDLUNG ÜBER DAS WESEN DER MENSCHLICHEN FREIHEIT (1809), Izd. H. Feick. Tübingen 1971.

---

---

zagotavljanje najvišjega. Ker sta pridano in zadano Grkom in Nemcem dodeljeni vsakemu drugače, zato Nemci ravno v svojem lastnem najvišjega Grkov nikoli ne bodo preseгли. To je to »paradokso«. S tem ko bojujemo boj Grkov, a na zamenjanem bojišču, ne bomo postali Grki, temveč Nemci.

2. Zato pismo nedvoumno kaže, kako je z grštvom tega najglobljega in najnotrišnjega nemškega oznanjevalca grškega bivanja:<sup>6</sup> nič humanizma in klasicizma, nič romantike in sanjaštva. Najvišja svoboda ustvarjajočega ga postavlja v najskrajnejšo protislovnost. To pa je tudi edina prava vez v izvornost začetja pri Grkih.

Pravo ponavljanje privre iz izvorne preobrazbe. Golo posnemanje in volja po obnovi vedno privedeta le k zaslepljeni absolutizaciji nepremagane odvisnosti.

296 3. Kar Hölderlin tu uzre kot bistvo zgodovinskega bivanja, protislovno notrino pridanega in zadanega, je ponovno odkril Nietzsche pod nazivoma dionizičnega in apoliničnega, toda ne v taki čistosti in preprostosti kot Hölderlin; kajti medtem je moral Nietzsche skozi vse fatalno, kar nakazujemo z imeni Schopenhauer, Darwin, Wagner, utemeljitvena leta [Gründerjahre]. O najfatalnejšem, kaj je iz tega naredilo kasnejše in današnje interpretiranje Nietzscheja v vseh njegovih smereh, ne bomo rekli nobene.

Napočila je ura naše zgodovine. Ponovno moramo vzeti v čisto varstvo pridano, toda le, da bi zajeli in dojeli zadano, tj., da bi se s spraševanjem prebili k njemu in skozenj. Sila biti mora za zmožnost dojemanja spet šele in zares postati vprašanje.

Napor glede Hölderlinovega pesništva se je začel z njegovimi besedami:

---

<sup>6</sup> Glej tudi opombo pri SAMOUVELJAVITVI NEMŠKE UNIVERZE; bivanje razumemo kot *prebivanje*.

---

*O najvišjem bom molčal.  
Prepovedan sadež, kakor lovorika, pa je  
največkrat očetnjava. Tega vsak  
poskusi nazadnje.<sup>7</sup>*

Naš napor zaključujem s Hölderlinovimi besedami:

*“Ničesar se ne naučimo teže kakor prosto rabiti nacionalno.”*

*Prevedel Aleš Košar*

**297**

---

<sup>7</sup> *Vom Höchstem will ich schweigen  
Verbotene Frucht, wie der Lorber, ist aber  
Am meisten das Vaterland. Die kost'  
Ein jeder zuletzt.*